

Navn på elevgruppas medlemmer	Amalie Lorch-Falch og Anne Berggren
Navn på veileder	Anne Kristine og Sigbjørn Urstad
Tittel på oppgaven	Ukrainske flyktninger i Agder
Navn på skole	Drottningsborg videregående Skole
Klasse	Sosiologi og sosialantropologi vg2
År	2023

Ukrainske flyktninger i Agder

Foto: https://walrus-assets.s3.amazonaws.com/img/Expert_Ukraine_1200_02.jpg

Våren 2023

Sosiologi og sosialantropologi vg2

Amalie Lorch-Falch og Anne Berggren

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledende ord	4
2.0 Problemstilling	4
2.0 Hypotese	5
3.0 Teori	6
3.1 Sentrale begreper	6
3.2 Tidligere forskning	7
4.0 Metode	8
4.1 Kvalitativ metode	8
5.0 Drøfting og analyse av data	11
5.1 Dybdeintervju 1	11
5.2 Dybdeintervju 2	13
5.3 Dybdeintervju 3	14
7.0 Avslutning 	17
8.0 Kilder	18
<i>Referanseliste</i>	18
<i>Vedlegg</i>	20

1.0 Innledende ord

I den følgende forskningsoppgaven skal vi fordype oss i oppholdet til de ukrainske flyktningene i Agder.

Ukraina krigen har tatt forsiden av mediene det siste året. I februar 2022 invaderte Russland Ukraina. Siden dette har den ukrainske befolkningen mistet livet, familie og bosted. Ufrivillig har millioner av ukrainske borgere satt livet på pause, og flyktet fra sitt hjemland. Krigen har ødelagt et samlet land, en hel befolkning, og vekket stor sympati i hele Europa. Da krigen brøt ut, sto Norge og Agder klare til å ta imot ukrainske flyktninger. Siden dette har Agder tatt imot 1700 flyktninger, med et mål om å ta imot 2245 flyktninger (Hjetland, u.d.).

Vi ønsker å få, og muligens skape, en bedre forståelse for livet til de ukrainske flyktningene i Agder. Med nye mennesker i lokalsamfunnet er det viktig og spennende å høre om deres historie, oppfatning av Norge og fremtidsplaner. Gjennom massemedier får vi i Norge kunnskap om konflikten og krigen i Ukraina. Likevel mangler nordmenn forståelse for livet de ukrainske flyktningene lever her. Derfor ser vi et behov for større kunnskap om ukrainernes personlige opphold og liv i Norge, spesifisert til Agder.

Vi hører ofte om flyktninger som ønsker seg tilbake til hjemlandet, og som derfor ikke tar del i samfunnet de flykter til. Dersom de ukrainske flyktningene ser Norge som en venteplass, er det da ikke nødvendig å integrere dem? Vi ser at noen ønsker å bli, mens andre ønsker seg tilbake. Hva er det som påvirker de ukrainske flyktningene til å bli i Norge, og hva er det som trekker dem tilbake til Ukraina? Spiller vi nordmenn en rolle i dette valget?

2.0 Problemstilling

Vi går inn i denne oppgaven med et ønske om å lære mer om de ukrainske flyktningene i Agder. Mer spesifisert er vi nysgjerrige på hvilke planer flyktningene har etter krigens slutt. På bakgrunn av dette ble vår problemstilling slik:

“Er Norge en venteplass, eller ønsker flyktningene å starte et nytt liv i her?”

2.0 Hypotese

Problemstillingen vår sier “Er Norge en venteplass, eller ønsker flyktningene å starte et nytt liv i her?” Flere mediasaker forteller at ukrainske flyktninger trives i Norge, og ønsker å bli værende. Dette tror vi stemmer. Norge er et land med et spesielt godt velferdssystem og gode utdanningsmuligheter. Kan dette være en avgjørende faktor som får ukrainske flyktninger til å etablere seg her?

Nordmenn viste et stort engasjement for å hjelpe de ukrainske flyktningene før de kom til Norge (Strøm, 2022). I realiteten tror vi at nordmenn er mindre imøtekommende enn slik vi fremstiller oss. Kan det være slik at vi ønsker å hjelpe, men når vi faktisk får en ukrainsk nabo, så inviterer vi dem ikke på middag? Dette inntrykket har vi fått gjennom egne erfaringer og opplevelser med både ukrainske og syriske flyktninger de siste årene. I motsetning til den private delen av befolkningen, ser vi for oss at Agder fylke tar store grep for å ta imot og integrere ukrainerne. I mai 2022 var Grimstad kommune den kommunen som har tatt imot flest flyktninger sett opp imot innbyggertall. (Rød, 2022)

På bakgrunn av dette, har vi tre hypoteser.

- 1: *Ukrainske flyktninger ønsker å etablere et nytt liv i Agder.*
- 2: *Nordmenn oppfattes som mindre imøtekommende enn vi fremstiller oss.*
- 3: *Det norske velferdssystemet og utdanningsmulighetene får ukrainske flyktninger til å ville etablere et liv her.*

3.0 Teori

I denne delen trekker vi fram sentrale begreper og tidligere forskning som kan knyttes til vår problemstilling. Dette benyttes når vi senere skal legge frem, drøfte og konkludere med informasjonen fra respondentene.

3.1 Sentrale begreper.

Krigsflyktning

FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) definerer flyktninger som “mennesker som flykter fra krig, konflikt, vold, forfølgelse eller brudd på menneskerettighetene.” (UNHCR Norge, u.d.)

Krigsflyktninger er mennesker som har blitt tvunget til å flykte vekk fra landet på grunn av krig. Etter andre verdenskrig har Norge tatt imot mange krigsflyktninger. Den pågående konflikten i Syria gjør at syriske flyktninger fram til 2022 har vært den største gruppen av krigsflyktninger som har kommet til Norge i nyere tid. I løpet av året 2015 kom det om lag 11 000 flyktninger fra Syria (Dzamarija, 2017). I 2022 kom om lag 30.000 krigsflyktninger fra Ukraina til Norge, og antallet øker fremdeles (Taraku & Halse, 2022).

Integrering

Integrering defineres som “prosessen der innvandrere blir en del av majoritetssamfunnet” (Berta, Dehle, & Galaasen, 2021, s. 299).

I Norge er det viktig at flyktningene integreres, både på det strukturelle- og det sosiale plan. Integrerte flyktninger, fra et strukturelt perspektiv, vil si at individene oppnår de samme sosioøkonomiske godene som andre samfunnsmedlemmer. Dette knyttes ofte til sysselsetting, utdanning, inntekt og bolig (Barstad & Morstad, 2020). Både forskere og politikere anser deltakelse i skole- og arbeidsmarkedet som den beste veien til integrering. (Walstad Enes, 2017) Denne deltakelsen vil hjelpe flyktningene til en bedre mestrings- og selvfølelse. De former da en hverdag lik majoriteten av befolkningen, og blir en del av det norske fellesskapet. Målet med integrering er å skape en følelse av tilhørighet og kulturell identitet til sitt nye land.

Kulturell identitet

Kulturell identitet beskriver følelsen av å være en del av et kulturelt fellesskap. Den kollektive opplevelsen av tilknytning, kommer av felles språk, musikk, kunst, tradisjoner og historie. Tilhørighet er et grunnleggende menneskelig sosialt behov (Hadi, 2017). Følelsen av tilhørighet med en gruppe mennesker vil påvirke personens verdier og holdninger. Den vil også påvirke hvordan vi oppfører oss, hva vi liker og ikke liker, hvordan vi snakker til hverandre og hva vi oppfatter som rett og galt (Paulsen, Hårberg, & Sølvsberg, 2020). I møte med andre kulturer eller som følge av personlige hendelser, kan tilknytningen bre seg til flere kulturelle fellesskap. Vår kulturelle identitet er ofte nært knyttet til vår nasjonale identitet, altså at vi “føler oss” mest for eksempel norsk eller ukrainsk (Baker, 2022).

3.2 Tidligere forskning

Invasjonen av Ukraina i februar 2022, tok fra 7,5 millioner mennesker tryggheten og fremtidsutsiktene i landet sitt. Av disse har over 32 000 ankommet Norge som krigsflyktninger (Taraku & Halse, 2022). Men hvor mange av disse menneskene vil integreres og bli en del av det norske samfunnet?

Det finnes foreløpig ikke en fasit på dette, men spørreundersøkelser og annen forskning viser til tendenser. UDI mener at mange ukrainske flyktninger, i motsetning til tidligere flyktningstrømmer, har en intensjon om reise tilbake til hjemlandet før eller siden (Birkelund, 2022). Putins krigføring i Ukraina, der mange sivile risikerer å bli drept, er grunnen til at majoriteten av de ukrainske flyktninger ikke returnerer til Ukraina før krigen er omme.

By- og regionsforskningsinstituttet foretok i juni 2022 en spørreundersøkelse med svar fra 680 ukrainske flyktninger. Her ønsket de å få svar på hvor mange som ønsket å returnere til Ukraina så snart krigen er over. Kun 19% av de ukrainske flyktningene sier at de ønsker å bli i Norge, mens 81% svarer at de enten vil tilbake eller at de er usikre på dette valget for fremtiden (Ertesvåg, 2022).

Direktøren i Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Libe Rieber-Mohn, mener at mange ukrainske flyktningene har et sterkt ønske om å vende tilbake til hjemlandet. Hun beskriver ukrainere som et stolt folk som både vil ta tilbake landet sitt og bidra til gjenoppbygningen.

De ønsker å gjenforene familiene og ta tilbake livet sitt i Ukraina. Hun sier også: - inntil det kan skje, er det viktig at de kan integreres og ha et godt liv i Norge (Birkelund, 2022).

Da konflikten i Ukraina var et faktum, måtte landene i Europa bestemme seg for hvordan de ønsker å hjelpe de ukrainske flyktningene. Skal fokuset omfatte store flyktningmottak, eller hjelpe færre med fulle integrasjonsprogram? Ukrainas ambassadør i Danmark, Mykhailo Vydoynyk, ga klar beskjed om ikke å integrere de ukrainske flyktningene i Danmark –” Å være flyktning er midlertidig, så man skal dra tilbake for å bygge opp hjemlandet når en får muligheten.” (Karlsen, – Ikke integrer ukrainere, sier Ukrainas ambassadør, 2022). Selv om det ser ut som at en stor del av de ukrainske flyktningene vil reise tilbake etter krigen, valgte Norge fullt integrasjonsprogram til alle som kom. Dette er det stor politisk enighet om i Norge. Vi ønsker ikke å skape “annenrangs borgere”, og derfor må alle få et fullgodt tilbud dersom de kommer (Arbeids- og inkluderingsdepartementet, 2022).

4.0 Metode

“En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme fram til ny kunnskap” (Storsul, 2005).

Kvalitativ og kvantitativ metode er vitenskapelige metoder som brukes til å samle data. Metodene følger ulike prinsipper og teknikker for å undersøke, drøfte og konkludere rundt et tema. Kvantitativ metode er en tallbasert analysemetode. For å finne svar som kan representere populasjonen for undersøkelsen, velger forskeren et representativt utvalg. Målet med bruk av denne metoden er å foreta en statistisk generalisering av svarene. I motsetning til kvantitativ metode som gir et oversiktsbilde, gir kvalitativ metode mer dybdeinformasjon (Berta, Dehle, & Galaasen, 2021, s. 43). Hvilken metode som er relevant å bruke, avhenger av hvilket formål forskningen har. For å undersøke og prøve å finne svar på vår problemstilling, har vi vurdert bruken av kvalitativ metode som mest hensiktsmessig.

4.1 Kvalitativ metode

“Kvalitative metoder er forskningsmetoder som utforsker og skaper dypere innsikt i en spesifikk målgruppes handlinger, holdninger, uttalte behov og bakenforliggende motiver” (Kløvstad, u.d.).

Med vår problemstilling som grunnlag har vi valgt å anvende en kvalitativ analysemetode. Ved bruk av denne metoden, vil det være få respondenter, og svarene deres vil være mer utfyllende. Ønsket om et mer inngående kjennskap til de ukrainske flyktingene sin situasjon, la grunnlaget for valget av et kvalitativt forskningsintervju (Berta, Dehle, & Galaasen, 2021, s. 44). Denne analyseteknikken vil gi fordeler med flere og mer detaljerte opplysninger, men har også noen ulemper. Kvalitative undersøkelser innebærer at det er en liten gruppe respondenter. Dette betyr at resultatene av undersøkelsen ikke kan generaliseres. Personlige erfaringer og situasjoner gjør at informantene sjeldent representerer majoriteten.

I forberedelsen, og under intervjuene, har vi tatt hensyn til etiske retningslinjer og deltakernes personvern. Menneskene som blir intervjuet har krav på å vite hvilken data som samles inn, hvordan denne brukes og hvem som har tilgang til de personlige opplysningene. Som forskere og informasjonsbærere må vi derfor forholde oss til GDPR og personopplysningsloven (Sanel, 2020). Informantene ga oss informert samtykke. Dette innebærer at de får tilstrekkelig informasjon om undersøkelsen og frivillig velger å delta, uten noen form for press (Berta, Dehle, & Galaasen, 2021, s. 54). Vi snakket med alle respondentene på forhånd av intervjuene, presenterte vår problemstilling og forklarte at alle de resterende spørsmålene vil ha en sammenheng med dette. Respondentene ble informert om at undersøkelsen var anonym og at de kun besvarer de spørsmålene de selv ønsker. Med godkjenning kunne vi ta opp samtalen på en telefon som kun intervjuer har tilgang på.

Som moderatorer ønsket vi å stille gode og relevante spørsmål som videre kunne anvendes til analysen. Målet for dybdeintervjuene var å få et svar på problemstillingen vår under trygge omstendigheter. Vi valgte derfor å ha lite formelle samtaler hvor spørsmålene var mindre strukturert. Åpenhet og trygghet mellom begge parter var viktig for at samtalen skal få det innholdet vi ønsket. Spørsmålene ble fremmet på en måte som ikke utfordret eller virket for sensitive for informanten. Med lite kjennskap til deres situasjon og historie var vi forsiktige i prosessen for å ikke tråkke over grenser.

Vi har gjennomført tre dybdeintervjuer. Hvert intervju har en lengde på om lag 20 minutter. I det ene intervjuet er respondenten en norsk kvinne som har hatt en søskenflokk på tre ukrainske flyktinger boende i hjemmet sitt. Intervjuet tok sted i et lydtett rom på skolen vår. Det andre intervjuet ble etter eget ønske holdt ved arbeidsplassen til flyktingene. Respondentene var to kvinner i alderen 28 og 36. Det siste intervjuet tok plass på et offentlig

område med fremmede mennesker rundt. Den 16 år gamle respondenten ønsket et mindre formelt møte.

Ulikt antall informanter gir ulikt resultat. Ved intervju av en informant vil svarene trolig være mer ærlige. Ved valg av denne metoden unngår vi også at korrespondentene blir påvirket gjennom gruppepåvirkning. En ulempe med dette er at informanten kan føle et større press når fokuset og søkelyset kun omringer en person. Med svar fra flere informanter vil respondentene kunne spille på hverandres svar og hjelpe hverandre (Berta, Dehle, & Galaasen, 2021, s. 47).

Vi har møtt utfordringer underveis i prosessen. Vår målgruppe er ukrainske flyktninger. Dette er mennesker som har opplevd noe av det verst tenkelige. Nemlig krig og dets forferdelige konsekvenser. Kommunen ønsker ikke at flyktningene skal bli utsatt for ubehagelige situasjoner og er derfor skeptiske til intervjuer. Vår største utfordring underveis har derfor vært liten tilgang på respondenter. Kommunikasjonen har også vært noe utfordrende. De fleste av de ukrainske flyktningene kan ikke norsk og har ikke de samme engelsk-ferdighetene som nordmenn.

Problemstillingen vår: “Er Norge en venteplass, eller ønsker flyktningene å starte et nytt liv i her?” gav utgangspunkt for spørsmålene i intervjuet. Vi tilpasset spørsmålene etter respondentens språk, alder og rolle. Spørsmålene til de ukrainske flyktninger handlet om deres tilværelse i Norge så langt og om fremtidsplanene. Vi ønsket å finne ut om flyktningene selv ønsker å integreres, og om de oppfatter nordmenn og det norske samfunnet som inkluderende og imøtekommende i integreringsprosessen.

Livet er annerledes i Norge i forhold til i Ukraina. Vi ønsket å finne svaret på hva det er som gjør at mange ønsker å bli værende i Norge etter krigen, og hva det er som trekker dem tilbake mot hjemlandet sitt. Den norske kvinnen var den eneste av respondentene som selv ikke hadde opplevd krigen. Likevel har det nære forholdet mellom kvinnen og de tre søsknene har gitt henne et spesielt inntrykk og forståelse for hvilken enorm påvirkning krigen har hatt. Samtaler og det tydelige kroppsspråket til flyktningene gjør at hun har grunnlaget til å svare på våre spørsmål. På forhånd av dybdeintervjuer forberedte vi omtrent 5-7 spørsmål. Samtalen ble ledet fram av disse spørsmålene, men vi lot respondenten fortelle nokså fritt og stilte deretter oppfølgingsspørsmål.

5.0 Drøfting og analyse av data

5.1 Dybdeintervju 1

“...de ble en større del av familien en det jeg kanskje hadde tenkt” (vedlegg 1).

Vårt mål var å undersøke de ukrainske flyktingenes livssituasjon i Agder, og vi så behovet for en mer nyansert forståelse. For å oppnå dette, gjennomførte vi et grundig dybdeintervju med en kvinne i førtiårene (R40). Informanten, som har egne barn og familie, tok imot en søskenflokk på 3 fra Ukraina. Søsknene består av tre jenter på 8 år (X8), 22 år (X22) og 28 år (X28). Informanten hadde tidligere arbeidet ved Velkomstsenteret i Grimstad.

Velkomstsenteret er en av mange organisasjoner som har startet opp i forbindelse med Ukraina-krisen. Hennes jobbhverdag har gitt henne erfaring med flyktinger, men dette var første gangen hun hadde flyktinger boende hjemme hos seg.

Kvinnen i intervjuet uttrykker et sterkt ønske om å hjelpe de ukrainske flyktingene i Grimstad. Med nærhet til konflikten og medieoppslag om saken, vokste hennes medfølelse, og ønske om å hjelpe. Den norske kvinnen er en av mange som åpnet hjemmet sitt for ukrainere, på grunn av boligmangel i Agder (Diflessen & Sundsdal, 2023). For kvinnen var dette en liten gest, som kunne bedre livssituasjon til de tre jentene. R40 var imidlertid ikke klar over hvilken innvirkning valget skulle ha på henne selv og familien.

I intervjuet blir vi fortalt at alle tre søstrene i utgangspunktet ønsket å vende tilbake til sitt hjemland. Før krigen, hadde de et godt liv i Ukraina, og de så derfor ikke et behov for å etablere seg i Norge. Dette kan bekrefte UDI sin teori om at de fleste flyktingene ikke ser for seg en framtid i Norge.

«Er det hjemlandet eller familien som trekker de ukrainske flyktingene tilbake?»(vedlegg 1)

R40 understreker at de ukrainske søstrene føler en stor stolthet over landet sitt. Jentene snakket varmt om Ukraina mens de oppholdte seg i Norge. Kjærligheten og den kulturelle tilhørigheten søsknene følte for hjemlandet, påvirket deres beslutning om å reise tilbake. I intervjuet understreket respondenten at familien likevel var den sterkeste faktoren som trakk jentene tilbake til Ukraina.

De fleste menn under 60 år måtte bli igjen for å forsvare landet sitt mot overmakten (Solberg, 2022). Mennene visste ikke om de noen gang kom til å se konene og barna sine igjen. Både foreldrene og ektefellene til de ukrainske søstrene ble igjen i Ukraina, der en av ektefellene tjenestegjorde som soldat. Dette hadde stor påvirkning på alle tre jentene. For søstrene var det umulig å dra tilbake til livet de hadde hatt, eller få tilbake en normal hverdag. Allikevel valgte jentene å reise til familien sin.

De eldste søstrene hadde liten interesse for det norske samfunnet, fordi de opplevde det vanskelig å være borte fra familien sin. Den yngste søsteren, derimot, var svært aktiv i det norske samfunnet. Hennes unge alder, og begrensede forståelse for situasjonen i hjemlandet, ga jenta en større motivasjon for å skape en hverdag i Norge. Informanten og hennes familie tok vare på jenta og inkluderte henne i deres daglige aktiviteter, noe som skapte et sterkt bånd mellom X8 og barna i huset.

Informanten beskriver en smertefull opplevelse da søstrene valgte å reise tilbake til Ukraina. Jentene returnerte til et utsatt område, som la en enda større bekymring over respondenten sin familie. Informanten og familien hadde utviklet en kjærlighet til jentene, noe som gjorde hverdagen fylt med savn og bekymring. Med dagens teknologi kan man følge konflikten i Ukraina time for time. R40 forteller at hun stadig sjekket nyhetene og sendte meldinger med X8 for å forsikre seg om at de var trygge.

R40 ser for seg at de ukrainske flyktningene ikke har de samme intensjonene etter krigen, som andre flyktninger. Flyktninger som søker tilflukt i Norge på grunn av langvarige væpnede konflikter eller frykt for forfølgelse eller overgrep, har ofte et sterkt ønske om å integrere seg og vil derfor sjeldent ønske å vende tilbake til hjemlandet hvis de får oppholdstillatelse i Norge. Men for disse ukrainske flyktningene, er situasjonen litt annerledes. De hadde et godt liv med jobb, familie, venner og et velferdssystem i eget land før krigen brøt ut. De har mer å reise tilbake til enn mange andre flyktninggrupper har (Birkelund, 2022).

Respondentens oppfatning bekrefter ikke hypotesene 1 eller 3. Jentene hadde ikke planer om å etablere seg permanent i Norge da de kom, og de oppfattet ikke at livet i Norge gav bedre muligheter, enn i Ukraina.

5.2 Dybdeintervju 2

Gjennom et dybdeintervju med to ukrainske kvinner, har vi fått muligheten til å dykke dypere inn i deres liv i Agder. Respondentene er en 28 år gammel kvinne (R28), og en 36 år gammel kvinne (R36). Intervjuet ble holdt under en sy-økt, der respondentene, sammen med andre, laget overdelers som skulle sendes til sykehus i Ukraina. Begge kvinnene hadde flyktet til Norge tidlig etter at krigen brøt ut, og var ivrige på å dele sine erfaringer med oss. Deres innsikt og historie gir oss en unik mulighet til å forstå hvordan de har tilpasset seg til livet i Agder, og byen Grimstad.

“Do you think Norway has better opportunities for life, than the opportunities you get living in Ukraine?” (vedlegg 2). R28 utfordret oss til å tenke over mulighetene som tilbys i Norge sammenlignet med de som finnes i Ukraina. Hun påpekte at skolesystemet i Norge gir bedre muligheter for høyere utdanning sammenlignet med Ukraina. Dette fører nødvendigvis ikke til en enklere vei til suksess for flyktninger. Det norske samfunnet er velutviklet, men for å få tilgang til gode studier, kreves det en høy kompetanse i både norsk og engelsk. R28 forklarer at det er krevende å følge et studium når de grunnleggende språkferdighetene er dårligere enn dine medstudenters.

Videre ønsker vi å høre om kvinnenenes sosialisering i Grimstad. De to kvinnene opplever en utfordrende integreringsprosess i det norske samfunnet. R28 og R36 beskriver nordmenn som hyggelige og imøtekommende, men lukkede mennesker. Da kvinnene ankom Norge, fikk de likevel god hjelp fra kommunen med å lære både språket og norske samfunnsnormer gjennom integreringsprogrammet, slik Norge hadde lovet. Integreringsprogrammet er et opplæringstilbud som skal hjelpe innvandrere med tidlig integrasjon i det norske samfunnet (Walstad Enes, 2017). Til tross for at flere nordmenn ønsket å hjelpe dem, var det vanskelig å skape nye vennskap og tette relasjoner. Under intervjuet forklarte R28 at deres sosiale sirkler kun besto av de andre ukrainske flyktningene som frivillig deltok ved institusjonen som kommunen organiserte. Både R28 og R36 mener nordmenn er mer reserverte og ikke like åpne for vennskap, sammenlignet med menneskene i Ukraina. De beskriver nordmenn som formelle, lite spontane og lite inkluderende, da vi må “reserveres” for å legge planer.

“Do you want to live in Norway after the war is over?” (Vedlegg 2)

R28 uttrykker at det er et utfordrende spørsmål, fordi fremtiden er uvis. R28 hadde et godt liv i Ukraina med jobb, familie og en sosial krets. Kvinnen mistet deler av dette da hun

flyktet, og var nødt til å starte et nytt liv i Norge. Avstanden fra familien er en stor utfordring for henne, og dette er en av de største faktorene som mulig vil trekke henne tilbake til hjemlandet, på sikt. R28 har enda ikke fått en jobbmulighet i Norge, og språkferdighetene hennes er svake. Hun følger Norges integreringsprogram og dette vil forhåpentligvis hjelpe henne til å kunne komme ut i jobb over tid.

Krigsflyktningene håpet på et kort opphold i Norge da de kom hit. Mange trodde krigen ville være over på 1-3 måneder. Etter en stund forsto ukrainere at dette ikke var realistisk, og at oppholdet kom til å vare mye lenger. Krigens varighet er vesentlig for beslutningen om å reise tilbake til Ukraina. Dersom uroen i Ukraina letter i løpet av våren eller sommeren 2023, har hun et ønske om å komme hjem til familien i hjemlandet. Hun forteller at Norge er et vakkert land, og at dersom krigen vedvarer over en lang periode, eksempelvis 2 år, er sjansen stor for at kvinnen har skapt et nytt liv i Norge og derfor blir her.

For informant R36 er situasjonen litt annerledes. Hun har et stort ønske om å bli boende i Norge, og dette av flere grunner. Livet til kvinnen er bedre i Norge, sammenlignet med livet hennes i Ukraina. I hjemlandet hadde R36 ingen nære familiemedlemmer da hun og sønnen flyktet sammen til Norge. Hun påpeker at hun forstår godt at de som har nære slektninger som lever i Ukraina, ønsker å dra tilbake. I tillegg forteller kvinnen om hennes nye norske kjæreste. Hun ser for seg en fremtid med mannen, og de ønsker å flytte sammen når tiden er inne. Uavhengig av kjæresten, vil R36 fortsette å bo i Norge, fordi det gir bedre muligheter til et godt liv for henne og sønnen. Hennes kulturelle identitet til Ukraina er sterk, men grunnet et forhold til en norsk mann, og at sønnen går på en norsk skole, er hun positiv i utviklingen av en kulturell tilhørighet til Norge på sikt.

Disse kvinnene uttrykker ikke et sterkt ønske om å reise tilbake til Ukraina, noe som ifølge Direktøren i Integrerings- og mangfoldsdirektoratet og en spørreundersøkelse By- og regionsforskningsinstituttet, motstrider majoriteten. Likevel vil kvinnene, uavhengig av bosted, støtte den ukrainske befolkningen ved veldedig arbeid, penger og annen hjelp.

5.3 Dybdeintervju 3

I det siste intervjuet, har vi snakket med en ung ukrainsk jente (R16), som flyktet til Norge sammen med moren sin. Gjennom intervjuet har vi fått fakta og synspunkter fra et ungt ståsted, som gir oss en mer rikholdig forståelse av oppgavens problemstilling.

“Do you and your mom want to stay in Norway?” (Vedlegg 3)

R16 forteller at hun vil bli boende i Norge i flere år selv om krigen skulle ta slutt. Ifølge informanten, er de norske studiemulighetene en vesentlig grunn for å bli boende i Norge. Samtidig ser hun på studielivet som en utfordring på grunn av høye krav til norskkunnskaper. Etter hennes studietid, er fremtiden mer uvis. Gjennom intervjuet blir vi bevisstgjort om at informanten ikke ønsker å snakke mye om fremtiden.

Informanten har en sterk tilknytning til Ukraina, selv om hennes nåværende planer er å studere i Norge. Med tiden vil hun integreres og kanskje utvikle en kulturell identitet tilhørende både Norge og Ukraina. Et nytt liv i Norge vil mulig gjøre at hun blir i Norge permanent. R16 sier at siden hennes barndom og oppvekst var i Ukraina, ønsker hun ikke å forlate landet helt. Informanten vil bruke ferier på å besøke familie og venner i hjemlandet.

Videre i intervjuet ønsker vi å høre om R16 sin integrering- og sosialiseringssprosess i Norge. Til oss forteller hun at omstillingen fra et liv i Ukraina, til et nytt liv i Norge ikke har vært særlig utfordrende. Ukraina er et land som i kultur ligger nært Norge og andre europeiske land. Dette kan være en grunn til at tilpasningsdyktigheten er sterkere for ukrainske flyktninger enn for krigsflyktninger fra andre deler av verden. Kanskje er også den yngre delen av befolkningen enda tettere på europeisk kultur og levesett på grunn av bedrespråkferdigheter og tilgang på nyere teknologi?

Informanten mener hun har fått bedre venner i Norge, enn det hun hadde i Ukraina. Hun uttrykker at hun var heldig med å raskt finne en sosial krets da hun kom til Norge. Vi tolket dette som en sosial krets fra skolen hennes. R16 ser også på nordmenn som generelt lukkede og reserverte mennesker. Hun presiserer at opplysningene og hennes informasjon er hennes eget perspektiv gjennom intervjuet og at andre ukrainske flyktninger kan ha helt andre oppfatninger.

Ut ifra alle intervjuene, har vi klart å se ulike sammenhenger mellom oppgavens hypoteser, og alle respondentene sine svar.

En interessant hypotese som vi satt før vi sjekket tidligere forskning, var at *ukrainske flyktninger ønsker å etablere et nytt liv i Agder*. Gjennom dybdeintervjuene som ble utført, viste det seg at dette var delvis galt. Flere av de ukrainske flyktningene som ble intervjuet, ønsket å reise tilbake til Ukraina. Årsaken til at flyktningene ønsket å forlate Norge, var et felles savn for familie, ektefeller og deres normale hverdag. Ukrainerens sterke kulturelle

identitet for hjemlandet, kan ha påvirket beslutningen om å reise tilbake. Ukrainerne er et stolt folk som vil ta tilbake landet sitt. Samtidig ønsker de å samle familiene sine igjen (Karlsen, 2022). Tidligere forskning støtter funnet i dataene våre, da UDI konkret sier at «mange ukrainske flyktninger, i motsetning til tidligere flyktningstrømmer, har en intensjon om reise tilbake til hjemlandet før eller siden (Birkelund, 2022).»

Vi konkluderer med at hypotese 1 er delvis feil. I dybdeintervju 2 og 3 blir vi informert om at de ikke har klare ønsker om å returnere til Ukraina etter krigens slutt. Et fellestrekk for disse er lite familie i Ukraina. Likevel tror vi at majoriteten av de ukrainske flyktningene ikke å bosette seg i Norge. Hovedgrunnen til dette er sterke familiebånd i Ukraina.

Hypotese 2 sier at *Det norske velferdssystemet og utdanningsmulighetene får ukrainske flyktninger til å ville etablere et liv her*. Respondentene i intervjuene har ulik oppfatning om dette, men vi kan likevel se en sammenheng. De ukrainske respondentene er enige om at Norge har et mer rettferdig velferdssystem og bedre studiemuligheter enn i Ukraina. På den andre siden, forklarer informantene at jobb- og studielivet i Norge er utfordrende fordi det krever gode språkferdigheter, noe alle respondentene mangler. Likevel ønsket respondent *R16 (intervju 3)*, som den eneste, å bosette seg i Norge på grunn av utdanningsmulighetene.

I denne forskningsoppgaven har vi fått et inntrykk av at det velutviklede velferd- og utdanningssystem, ikke veier opp mot gode familierelasjoner og sterk kulturell identitet til Ukraina. Likevel, basert på funnet i intervju 3, tror vi hypotesen er mer sannsynlig for unge flyktninger, enn eldre flyktninger, fordi de har større tilpasningsevner og et mindre etablert liv. Av den grunn, mener vi hypotese 2 er individuell, og kommer an på alderen til respondentene i intervjuene.

Den siste hypotesen lyder slik: *Nordmenn oppfattes som mindre imøtekommende enn fremstilt*. Gjennom dybdeintervjuene har vi fått et klart svar på hypotesen. Alle respondentene oppfatter nordmenn som snille og imøtekommende. Likevel er nordmenn mer tilbaketrukket, og lukket, enn hva ukrainerne er vant til. I Ukraina er menneskene mer åpne, og ikke like «formelle» som nordmenn. Det nye samfunnssystemet, kulturen, språket, klimaet og det å forholde seg til fremmede mennesker, er krevende. Dersom disse fremmede er lite inkluderende, kan integreringsprosessen bli enda vanskeligere. Det var forventet, men trist, og høre at nordmenn oppfattes slik. Kanskje nordmenn kan jobbe med å forbedre sine holdninger i hverdagen, og åpne seg mer opp for samfunnets medmennesker?

Vi mener at man kan argumentere for at hypotese 3 er både rett og galt. Som medborgere er nordmenn nokså tilbaketrukne, men myndighetene viser omsorg og bruker my ressurser for å integrere flyktingene.

7.0 Avslutning

“Er Norge en venteplass, eller ønsker flyktingene å starte et nytt liv i her?”

Under forskningsoppgaven har vi hatt et stort ønske om å få svar på vår problemstilling. Dessverre, gir våre dybdeintervjuer og resultater ingen endelige svar. Svaret fra våre respondenter er individuelle og kan ikke generaliseres. Dette gir oppgaven en svak validitet, da flyktingene har et svært ulikt syn på tiden i Norge nå, og etter krigens slutt. Vi ser på dette som oppgavens feilkilde. Likevel har oppgavens data gitt oss en større forståelse for livet de ukrainske flyktingene lever i Agder, og deres planer etter krigens slutt.

Vi er fornøyde med valg av problemstilling, likevel skulle vi ønske at vi kom fram til et mer konkret svar. Imidlertid mener vi at oppgaven belyser et viktig tema som bør settes på dagsorden. Arbeidet har vært givende da vi kunne lite om temaet, og vi ble positivt overrasket da vi skjønnte at dette var noe som engasjerte oss. Det har vært interessant å høre ulike meninger og refleksjoner knyttet til problemstillingen, og deretter se etter mønster og sammenhenger blant respondentene.

I tillegg til at det har vært en lærerik prosess, ser vi rom for forbedring. For å kunne se større overordnede mønsteret i svarmaterialet, kunne vi hatt flere respondenter, med en bredere aldersgruppe. Dette ville forbedret påliteligheten av funnene som ble gjort i intervjuene.

Avslutningsvis er vi stolt over egen innsats og arbeid. Likevel ser vi muligheter for videre forskning rundt dette teamet. På grunn av en fortsatt pågående konflikt i Ukraina, finnes det foreløpig lite statistikk rundt problemstillingen vår. Når krigen er omme, vil det derimot være lettere å forske på om de ukrainske flyktingene har sett på Norge som en venteplass, eller om de har valgt å starte et nytt liv her.

8.0 Kilder

Dybdeintervju 1 – R(40):

[https://drottningborgvgs-my.sharepoint.com/personal/aberggren06_elev_drottningborg_vgs_no/Documents/Skole%20-%20klasse/PIS/Alt%20forskningsprosjekt/Respondent%20R\(40\).docx](https://drottningborgvgs-my.sharepoint.com/personal/aberggren06_elev_drottningborg_vgs_no/Documents/Skole%20-%20klasse/PIS/Alt%20forskningsprosjekt/Respondent%20R(40).docx)

Dybdeintervju 2 – R(28) og R(36):

[https://drottningborgvgs-my.sharepoint.com/personal/aberggren06_elev_drottningborg_vgs_no/Documents/Skole%20-%20klasse/PIS/Alt%20forskningsprosjekt/Respondent%20R\(28\)%20og%20R\(36\).docx](https://drottningborgvgs-my.sharepoint.com/personal/aberggren06_elev_drottningborg_vgs_no/Documents/Skole%20-%20klasse/PIS/Alt%20forskningsprosjekt/Respondent%20R(28)%20og%20R(36).docx)

Dybdeintervju 3 – R(16):

[https://drottningborgvgs-my.sharepoint.com/personal/aberggren06_elev_drottningborg_vgs_no/Documents/Skole%20-%20klasse/PIS/Alt%20forskningsprosjekt/Respondent%20R\(16\).docx](https://drottningborgvgs-my.sharepoint.com/personal/aberggren06_elev_drottningborg_vgs_no/Documents/Skole%20-%20klasse/PIS/Alt%20forskningsprosjekt/Respondent%20R(16).docx)

Referanseliste

- Arbeids- og inkluderingsdepartementet. (2022, mai 31). *Regelverk om integrering*. Hentet fra www.regjeringen.no: <https://www.regjeringen.no/no/tema/innvandring-og-integrering/asd/regelverk-om-integrering2/id2344799/>
- Baker, C. N. (2022, januar 5). *Hva er kulturell identitet?* Hentet fra ndla.no: <https://ndla.no/nb/subject:1:1f1865fc-e4cc-48a0-918f-3530485ec424/topic:1:dd7daaeb-f5e3-460e-be8a-26b5ba52457a/topic:1:1e3d95d5-8725-427d-bbaf-bb5d4a977258/resource:0f398de9-d484-402b-a988-7d1ac76e48e5>
- Barstad, A., & Morstad, C. S. (2020, november 20). *Integrering av innvandrere i Norge*. Hentet fra www.ssb.no: https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/438053?_ts=175daec55f8
- Berta, O. G., Dehle, E., & Galaasen, A. M. (2021). *Sosio*. Oslo: Cappelen Damm.
- Birkelund, H. R. (2022, mars 30). *Dette er annerledes med flyktningene fra Ukraina, ifølge UDI-sjefen*. Hentet fra frifagbevegelse.no: <https://frifagbevegelse.no/nyheter/dette-er-annerledes-med-flyktningene-fra-ukraina-ifolge-udisjefen-6.158.864221.37b4f1258f>
- Diflefsen, H., & Sundsdal, S. (2023, januar 2). *Sliter med å skaffe nok boliger til ukrainske flyktninger*. Hentet fra www.nrk.no: <https://www.nrk.no/sorlandet/kommuner-sliter-med-a-bosette-flyktninger-fra-ukraina-1.16226049>
- Dzamarija, M. T. (2017, juni 19). *11 000 fra Syria fikk opphold i fjor*. Hentet fra www.ssb.no: <https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/artikler-og-publikasjoner/11-000-fra-syria-fikk-opphold-i-fjor>
- Ertesvåg, E. (2022, november 31). *Ny rapport: Bare én av fire ukrainske flyktninger i Norge vil dra hjem om krigen tar slutt*. Hentet fra www.nettavisen.no: <https://www.nettavisen.no/nyheter/ny-rapport-bare-n-av-fire-ukrainske-flyktninger-i-norge-vil-dra-hjem-om-krigen-tar-slutt/s/5-95-732941>
- Hadi, M. (2017, mai). *Identitet og gruppetilhørighet*. Hentet fra hiof.brage.unit.no: https://hiof.brage.unit.no/hiof-xmlui/bitstream/handle/11250/2476891/17-01710-5%20Masteravhandling%20-%20Hadi%2C%20Mikdad%20313772_1_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Hellang, Ø., Espegren, A., Eimhjellen, I., Guribye, E., Tonheim, M., & Knag Fylkesnes, M. (2022, mars 16). *Ukraina-krisen: Det vet vi om integrering av flyktninger*. Hentet fra www.norceresearch.no: <https://www.norceresearch.no/aktuelt/ukraina-krisen-det-vet-vi-om-integrering-av-flyktninger>
- Hjetland, O. (u.d.). *Flyktningssituasjonen i Agder*. Hentet fra agderfk.no: <https://agderfk.no/vare-tjenester/folkehelse-levekar-og-likestilling/flyktningssituasjonen-i-agder/>
- Karlsen, R. (2022, mars 25). – *Ikke integrer ukrainere, sier Ukrainas ambassadør*. Hentet fra www.rights.no: <https://www.rights.no/2022/03/ikke-integrer-ukrainere-sier-ukrainas-ambassador/>
- Karlsen, R. (2022, oktober 31). *Bare en av fire er sikre på at de vil tilbake til Ukraina, sier undersøkelse*. Hentet fra www.rights.no: <https://www.rights.no/2022/10/bare-en-av-fire-er-sikre-pa-at-de-vil-tilbake-til-ukraina-sier-undersokelse/>
- Kløvstad, C. (u.d.). *Kvalitativ og kvantitativ undersøkelse – hva er det og når skal du bruke hva?* Hentet fra task.no: <https://task.no/tjenester/kvalitativ-og-kvantitativ-undersokelse-hva-er-det-og-nar-skal-du-bruke-hva/>
- Paulsen, T. M., Hårberg, G. B., & Sølvsberg, E. (2020, mars 11). *Hva er kultur?* Hentet fra ndla.no: <https://ndla.no/subject:1:777ae87e-ca79-4866-920a-115cf7b7bbe1/topic:d4f5557a-73ab-40a0-af05-e1f178cc0dcf/topic:8d4cf000-ce43-4ab7-98f7-c50ea8ba92f8/resource:1:3835>
- Rød, M. (2022, mai 22). *Flest ukrainske flyktninger i Grimstad*. Hentet fra www.nrk.no: <https://www.nrk.no/sorlandet/flest-ukrainske-flyktninger-i-grimstad-1.15978670>
- Sanel, A. (2020, desember 8). *GDPR og personopplysningsloven - Hva er det?* Hentet fra www.advania.no: <https://www.advania.no/kunnskap/artikler/hva-innebaerer-gdpr#:~:text=GDPR%20st%C3%A5r%20for%20general%20data,innsamling%20og%20bruk%20skal%20foreg%C3%A5.>
- Solberg, H. (2022, februar 24). *Menn under 60 år får ikke forlate Ukraina*. Hentet fra www.nrk.no: <https://www.nrk.no/nyheter/menn-under-60-ar-far-ikke-forlate-ukraina-1.15869093>
- Storsul, T. (2005, februar 7). *4. Grunnbegreper og kvalitative metoder*. Hentet fra www.uio.no: https://www.uio.no/studier/emner/hf/imk/MEVIT1310/v05/lysark/Tanja4_Grunnbegr.pdf
- Strøm, P. (2022, mars 12). *Dette er forskjellene på en flyktning fra Syria og Ukraina*. Hentet fra www.nrk.no: <https://www.nrk.no/nordland/dette-er-forskjellene-pa-en-flyktning-fra-syria-og-ukraina-1.15886774>
- Taraku, S., & Halse, A. C. (2022, november 22). *Mottak av ukrainske flyktninger- Erfaringer og lærdommer fra 2022*. Hentet fra www.tankesmienagenda.no: <https://www.tankesmienagenda.no/notater/mottak-av-ukrainske-flyktninger-erfaringer-og-laerdommer-fra-2022>
- UNHCR Norge. (u.d.). *Hvem vi hjelper*. Hentet fra www.unhcr.org: <https://www.unhcr.org/neu/no/om-oss/vem-vi-hjaelper>
- Walstad Enes, A. (2017, juni 29). *Veien til en vellykket integrering?* Hentet fra www.ssb.no: <https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/artikler-og-publikasjoner/veien-til-en-vellykket-integrering>

Vedlegg.

Vedlegg 1.

Med respondent R40

- Hvorfor valgte du ta på deg oppgaven å ha de ukrainske flyktingene boende hos deg?
- Er det store forskjeller mellom livet i Ukraina og livet i Norge?
- Hvordan oppfatter du flyktingene som kommer til deg sin situasjon, ser de på ditt hjem som en venteplass eller som sitt nye hjem/sitt første hjem i Norge?
- Oppfatter du at flyktingene du hadde boende hos deg var interessert i å integrere seg i samfunnet, med fritidsaktiviteter, utdanning og jobb. Eller ønsker heller å være hjemme og heller vente på å reise tilbake? Eksempel?
- Føler du at det norske samfunnet og lokalsamfunnet har tatt imot flyktingene på en god måte? Har dette gjort en forskjell for dem? Har god inkludering gjort at flere ønsker å bli her i Norge?

R(40): Hos oss var det tre søstre med stor aldersforskjell, den yngste var 8, en på 22 og en på 28 som hadde med seg barnet sitt. Ho mellomste, som fortsatt er i Norge, ho var allerede i Norge og hadde vært her før krigen og jobba. Ho kom i januar for å jobbe og når krigen brøt ut dro ho ned å henta søstrene og nevøen sin. Ho minste var bare 8 år og var vekke fra begge foreldrene og derfor var ho mye med oss og mine døtre som er et år eldre og et år yngre enn ho. Ho ble på en måte en del av vår familie, mer enn de andre, fordi ho eine jobba heile tida og siste hadde en baby og hadde mer enn nok med det. Sjølv om de var kjempesnille med lillesøstera si så mangla 8-åringen alt ho pleide å ha. Ho begynte etter hvert i klasse med dattera mi og ho var egentlig med oss. Jeg tenkte veldig mye på det, altså de må tilbake fordi ho var jo her uten foreldrene sine og ho med babyen var her uten mannen sin. De dro alle tilbake før det blussa skikkelig opp igjen og derfor tenkte jeg at de kom til å komme tilbake til Norge, men de kommer nok til å bli i Ukraina. På grunn av at mannen kan ikke dra og de takla ikke å være fra familien. Det klarte de ikke, det funka bare ikke. Jeg har tenkt på det

selv. Som mor til en 8-åring og siden jeg har hatt baby selv, så føles det å ikke være med familien, det, ja, jeg tror ikke de klarte det. Jeg tro det er det som er grunnen til at de fra Ukraina, siden familien har blitt splitta, så blir Norge mye mer en venteplass, at de liksom må tilbake. Samtidig, dere har jo sikkert sett mye på tall. Det er kanskje overaskende mange som blir igjen i Norge?

IV: Vi har ikke sjekka statistikk så mye, men vi har sett at noen ønsker å bli igjen i Norge fordi at de blir så forelska i landet og blir glad i landet.

R(40): Ja... kanskje.

IV: Hvorfor ville du ta den oppgaven og ha de ukrainske flyktningene boende hos deg.

R(40): Det er litt sammensatt. Vi har et stort hus, med en kjeller som de som bodde her før leide ut. Vi har hatt dette til gjester og brukt det selv. Når det skjer en sånn hendelse at det var mange av flyktnigene som skulle komme til Grimstad og at det var vanskelig å få tak i bolig til flyktninger, fordi mange pleier å leie ut til sommergjester og at mange tjener godt på å leie bort. Jeg hørte via via, fra mange kanter at det var behov for bolig også hadde vi plass og det følte som et lett bidrag for oss.

IV: Ja, noe lite som kan hjelpe stort ...

R(40): Vi ble nok ganske overraska over hvordan det ble, for jeg hadde ikke tenkt, jeg visste ikke at det skulle komme en liten jente som ikke hadde foreldre. Det ble fint for oss, men de ble en større del av familien en det jeg kanskje hadde tenkt.

IV: Syns du det var et positivt utslag av at de kom hit eller syns du at det var mer kipt, med tanke på at de kanskje dro tilbake.

R(40): Jeg kommer til å begynne å grine nå. *skjelvende stemme

IV: Syns du det var vondt når 8-åringen måtte reise?

R(40): Alle. Helt forferdelig. Noen man er så glad i som må bo i krig. Det er helt grusomt. Særlig barna våre ble veldig glad i ho minste. Unger leiker samme og var sammen hele tida. Ho var med oss på alt. Eg kan ikke ukrainsk og ho kunne ikke norsk, men barn knytter jo bånd basert på andre ting enn språk. Jeg føler jeg har tatt krigen inn i huset vårt, og våre barn er redde og hører om ting på Supernytt på skolen. De er kjemperedde for hvordan ho har det og spør hele tiden «når er det trygt å dra til Ukraina?» Vi har kontakt med de. Helt egoistisk så tenker jeg hatt det har brakt en ny bekymring inn i familien, men samtidig så tenker jeg at vi understreker hvor heldige vi er som får bo i et land med fred. Det er på en måte trist at våre unger er redde for krig og at de har sett virkligheten mer enn det jeg gjorde når jeg var barn. Samtidig så er vi heldige som har det trygt og godt og har kunne få lært mye om situasjonen.

IV: Wow... Har du fått en følelse av om det er store forskjeller mellom livet i Ukraina enn livet i Norge? Begge er jo europeiske land.

R(40): Ja, søstrene var en sammensatt gjeng. Ho minste bodde på landsbygda i Mykolaiv og synes naturen og havet var forskjellig. Det største forskjellen i ho sitt liv var nok at skolen var mye strengere akademisk enn her.

IV: Åja... At skolen i Ukraina stiller høyere krav enn i Norge?

R(40): Ja. Ho hadde masse lekser på den ukrainske skolen. Når ho kom til Norge lærte ho seg å skrive og lese norsk fort. De andre søstrene bodde i Kyiv så de syns nok at Grimstad var en liten bo hvor det skjedde lite. For ho med babyen var det en stor forskjell fra Ukraina at gutten skulle begynne i barnehage. Det er ikke vanlig i Ukraina. Hverfall ikke før de er fire år. Det var ganske heftig for ho at ho ikke skulle være med han og heller lære norsk. Ukrainerne er veldig opptatt av at de er europeere, og de er flinke akademisk. De syns det er viktig at de ikke er russere og syns det er kjedelig å ikke være god i engelsk.

IV: Opplever du at flyktingene som bodde hos deg var engasjerte og prøvde å integrere seg i resten av samfunnet? Deltok de på fritidsaktiviteter, utdanning og jobb eller ønsket de heller å sette livet på pause og bare vente til de kunne dra tilbake til Ukraina?

R(40): Ja, ho lille var jo med på alt med oss og kom inn i ting og syns at det vi gjorde var gøy. Likevel hadde ho det helt forferdelig på innsiden og de kunne ikke vi se så godt. Ho med babyen syns det var heftig å være alene med babyen. De var mye ute på tur og møtte ofte andre ukrainske flyktinger. Særlig ho eldste ville tilbake og tenkte mye på det. Når de først kom til Norge var de veldig sånn «Vi skal tilbake snart, i juni..» «Vi skal tilbake i august». De ville hjem.

IV: Prøvde ho å få seg venner, hun 22-åringen?

R(40): Ja, ho var innstilt på å være i Norge og jobbe. Ho gjorde det før krigen.

IV: Når de kom til deg sa de at de uansett skulle dra igjen. Føler du at det endra seg noe? Vurderte de å bli igjen fordi Norge er ganske fint, Grimstad er bra?

R(40): Ja de syns det var ille å dra. Særlig ho lille. Jeg får melding av ho nesten hver dag. Det som er mest spesielt for ho lille er at ho har vært her, men foreldrene har ikke. Vi har aldri møtt foreldrene deres og de visste ikke hvordan foreldrene hadde det i Ukraina. Ho mellomste har nok alltid tenkt at h vil bli i Norge. De er veldig glade i landet sitt.

IV: Det som holder dem tilbake, tror du det er selve landet Ukraina eller familien og venner?

R(40): Begge deler. De har vært i konflikt med Russland veldig lenge. Den stoltheten og identiteten som knytter dem sammen er veldig sterk. Den har bare blitt enda sterkere og de gjør mye motstand. Jeg får ofte bilder hvor det står «Se på vakre Kyiv». De er veldig stolte.

Og alt har de jo der. Så sant krigen blir ferdig vil de nok bli værende der. Men skulle de måtte flykte og får muligheten til å dra et sted så vil de tilbake til Norge. De sa at mange av ukrainerne de hadde snakket med som hadde kommet seg ut av landet, til nabolanda, som Polen og Moldova. I Norge får man mye mer. Man blir satt raskt inn i skolen.

IV: Det er veldig forståelig at de vil tilbake til Ukraina. Føler du at det norske samfunnet og lokalsamfunnet i Grimstad har tatt de godt i mot og at de fikk god oppfølging når de var her?

R(40): Jeg tror det. Jeg har jobba med flyktninger før. Noe av forskjellen med disse er nok at de hadde et kjempegodt liv i Ukraina, før krigen skjedde. De ble røska bort, familien ble delt. De blir nok tatt godt imot her, men de har ikke vært på flukt lenge i dårlige omstendigheter. Ho eine hadde vært til tannlegen i Norge og syns det var så dårlig. Ho gleda seg til å kunne reise til tannlegen i Ukraina. Og eg bare: hæ har vi dårlig tannlege i Norge. Så jeg tror nok at de i utgangspunktet hadde det veldig bra i Ukraina. Det er ikke en positiv grunn til at de kommer hit. Ingen har sagt noe negativt med sånn de har blitt møtt og de syns de har blitt tatt godt i mot. Og det er veldig annerleder for ukrainske flyktninger enn andre, at de har blitt tatt imot på en annen måte enn andre flyktninger.

IV: Ja. Norge som land står ofte fram som veldig imøtekommende. Vi virker meir imøtekommende enn kva vi er i praksis. Vi har fått et inntrykk av at, siden Norge og Ukraina begge er europeiske land så er vi mer imøtekommende med de ukrainske enn det vi er med andre flyktninger. Vi er med inkluderende og gjør kanskje mer?

R(40): Jeg har stilt som frivillig på Velkomstsenteret. Det var jo for alle, men det ble oppretta i forbindelse med Ukraina-krisa. Krigen er tett på oss og alle ukrainerne fikk jo kollektiv beskyttelse som var en ting som ble vedtatt med en gang. Andre flyktninger fra andre land blir oftere møtt med at de må være asylsøkere og det er mer papirer og mistenkeligheter rundt dem. Jeg har jo ikke stilt den leiligheten til disp før, og har ikke vurdert å si ifra om ledig rom til kommunen før. Det skjedde jo et slags kollektiv hjelp og krigen var tett på. Jeg tror heller ikke alle tenke at de ble spesielt godt tatt imot. De som bodde hos oss var veldig selvstendige og ville fikse ting sjølv. Og jeg ville tilby penger og ting og da ville de ikke ta imot og ville heller gi meg ting.

IV: de vil være selvstendige altså, og ønsker ikke å lene seg for mye på staten?

R(40): Det får jo dekka mye og får mye penger og mat. Ho mellomste ville jobbe så mye som mulig for å være selvstendig.

IV: Er det mange av andre mennesker i samfunnet som ønsker å være med ukrainerne. Vil folk bare være med de fordi de synes synd på de eller er de faktisk interesserte?

R(40): Alle rundt oss har vært veldig imøtekommende, men det er jo selvfølgelig en historie som vekker mye sympati.

IV: Har de fått venner som ikke bare har blitt venner på grunn av sympatien?

R(40): jeg vet faktisk ikke. De har holdt seg mest med andre folk fra Ukraina. Jeg har tenkt mye på at situasjonen, hvor de har blitt adskilt fra familien og landet, de har ikke hatt det bra.

IV: Kunne du merke på de at de ikke hadde det bra? Holdt de oppe en fasade?

R(40): Ja. De begynte alltid å grine når vi ikke snakka om hverdagslige ting. Ho lille kunne man ikke merke det så mye på og ho ville ikke snakke om vanskelige ting.

IV: Du merka på de at det var en rørende situasjon med sterke inntrykk?

R(40): Ja, og de var veldig redde. Mannen til ho eine jobba jo i forsvaret.

IV: Tror du at hvis det hadde kommet noen til deg uten familie i Ukraina, at sjansen da hadde vært større for at de ønsket å bli i Norge.

R(40): Ja absolutt. Jeg har lest at det er mange som veldig å bli har. Jeg har bare tenkt at det er uaktuelt hvis jeg og mine unger hadde dratt fra min mann, så ville jeg dratt tilbake til han og ikke etablere meg permanent uten at han kunne komme etter. Jeg tror uvissheten er heftig for de.

IV: Var det aldri et spørsmål om å komme tilbake til Norge senere, bare med mannen og resten av familien?

R(40): Jeg tror de vil bli i landet sitt, for de er veldig knyttet til landet,- slik jeg tolker dem! Men - forsvinner næringsgrunnlag og fremtidsutsikter for barna deres i Ukraina, så tror jeg de vil se Norge som et godt alternativ.

IV: Går det fint med de fortsatt?

R(40): Foreløpig ja. Det eneste jeg vet er at de er trygge, men de bor i utsatte områder alle sammen. Jeg har slutta å sjekke om de har lest meldingene og være urolig hvis ikke fordi de ofte ikke får lade telefonene og det er mye strøm -og internettproblemer der.

Vedlegg 2:

IV= Interviewers, Amalie, and Anne.

W28= Woman at 28 years.

W36= Woman at 36 years old.

(Interviewer) We are writing a school project in high school, and we are going to write about the Ukraine refugees in Norway, and how they feel about Norway as a country. We have some questions, it's in Norwegian, so we are going to speak to you in English, and you can answer in English as well.

(IV) Our headline and theme for the project is: Do the Ukraine refugees feel like Norway is a waiting area, to just go back to Ukraine soon, or do you want to start a new life while you are here?

(IV): Do you think Norway has better opportunities for a human in Norway, than the opportunities you get living in Ukraine (before the war).

(W28): Yes, Norway has better opportunities. That is because your country is a bit better for life, if you want to study and get an education, then Norway is a better country.

(IV): Do you feel like it is easy to get success in Norway as a refugee?

(Woman 28): No, I don't think so. Everything for us is much harder for us, for example studying at the university in Norway. We don't know your school system, and therefore everything is so difficult. If we want to study at a normal university in Norway, we need such a high level of speaking and writing Norwegian, and English as well. And that is almost impossible for us. I came to Norway for about 10 months ago, and in my head, I start mixing languages like English and Norwegian. I think it's difficult to separate the languages from each other. Norway has much good to come with to us, but we don't know what to start with when it comes to the school system and everything.

(IV) What was your first thought about coming to Norway, and Norway as a country, after the war in Ukraine went out? Was it positive or negative?

(W28): Yes, positive!

(W36) We heard that Norway was a very beautiful country, with nice people. And of course, that it was a good country.

(W28) I didn't know much about, other than that Oslo was the capital, and that Norway was far North, high price on everything, a beautiful Nature, and nice people as well.

(IV) Since this was your thoughts before you came, what do you think about Norway when you have lived here for 10 months? Has the thought about Norway changed?

(W28): Yes, I Do, I still have the same thoughts.

(IV) Do you want to be a part of the Norwegian society when you first are here. Do activities here. And do you feel like you get the opportunity to be a part of the society?

(W28): It is so difficult. Norwegian people are closed people. It is difficult to communicate with them. I also think it is difficult to be friends with Norwegian people, and get to be a part of the Norwegian system.

(IV) So, you think we are closed people?

(W36): Yes, but there are activities in Grimstad with people in Grimstad. Sometimes it is difficult, because at the same time we need to study. But in total it is hard to talk to the Norwegian people, but we are of course trying to be social and join social activities.

(W28): In Ukraine when you see your neighbor or something you go and say "Hi how are you!!). And if you want to go to a friend, you call and say can I come over, and they answer "of course". So, we feel like in Norway that is difficult, because they don't take things so often on the kick. They always need to plan when to do something and have a time limit on that.

We are sewing to help Ukraine here we are right now; it is a volunteer project. But we are only Ukrainians here, not a single Norwegian. We are also making candles to send to Ukraine, but we are only Ukraine people there too.

(IV) So, you think it is difficult to get Norwegian friends.

(W28) Yes. Norwegian friends and to enter the system are hard to us.

(IV) So, the society is a bit hard to enter?

(W28) Yes. The first thing that makes it hard is the language. We go to school here to learn Norwegian, but it is hard to learn this language. We need to practice so much, and it is very hard for us.

(IV) Do you guys want to live in Norway after the war is over. If you want to go back, what is pulling you towards Ukraine. If you want to stay in Norway, what is holding you here?

(W28) I think it is hard to answer that question. I am alone here in Norway. My family is in Ukraine, and I have a hard time not having my family with me. Yes, it is a nice county, but I don't know yet. If the war is over soon, like in the spring or something, I will go back to Ukraine. If the war is finished in 1-3 years, then I don't think I will go back to Ukraine. If the

war isn't finished soon, I need to try to build my life here in Norway. But right now, I don't know about what I am going to do.

(IV) So, if the war is finished in one year, and you have become a larger part of the society in one year. Is the chance for staying here high?

(W28) it is impossible for us to see the future for one year. I don't know yet.

(W36) As long as we are staying in Norway, we are going to help the Ukrainian people as much as we can.

(W28) We need to start from the first step in Norway, but back in Ukraine we don't have to do that. In Norway we don't have a job yet, and don't know the language so good. Yes we have an interprogram and study the language, but it is hard to start a life from the start again.

(IV) Do you think many Ukrainians want to go back to live in Ukraine after the war is over?

(W28) I think many, but not all.

(W36) I want to stay in Norway when the war is over as well. I have my Norwegian man here, and I live in his place now. I have my child here, and my new man. I want to visit Ukraine because I have family there too. But I think even if I was not together with my Norwegian man, I would stay in Norway as well. I don't have so much in Ukraine. I have my child, and he is with me to Norway. So, I can stay in Norway, that is not a problem for me to stay here. But so many Ukrainian refugees have family and husbands there. So, they want to go back.

(IV) Yes, so the people with family and husbands want to go back?

(W28). We also have jobs in Ukraine, and we don't have that in Norway.

(IV) So you ..(w28) want to go back if the war ended right now, and you ..(w36) would stay if the war ended right now?

(W28, W36) Yes. Different opinions.

(IV) What is pushing you back to Ukraine (to Woman28)?

(W28) Family and work is pushing me back to Ukraine because I don't have that here.

(IV) So, you have your family back in Ukraine (to woman 28)?

(W28) Yes, I have my whole family back in Ukraine, my husband as well. I also have a job in Ukraine, and I know the language there, and not here.

(IV) So, family and job is pushing you back to your home country?

(W28) Yes, the language, and my career too.

(W36) Yes, family is very important, and the other mentions too.

(IV) Yes, family is too important for you guys, and I understand that.

(IV) But what is holding you (to woman 36) in Norway, is that your boyfriend?

(W36): Yes, my husband since I have my child with me too.

(W28): And for us both we are still in Norway because it is a safe place.

(W36) Yes, without the Russians.

(IV) We have heard that Norway and the Norwegian people are very opened to the refugees. We would like to know if Norway and the Norwegians is what they seem like in real life? Are we welcoming?

(W28, W36)) Yes you are. We get smiles from you, and I think you are very nice and welcoming, even if you guys are a bit closed as persons.

(IV) That is lovely to hear, because we had a thought that we maybe weren't that welcoming as it seems like in the news and everything.

(W28) A lot of people is really helping us. They are not friends with us, and we are not making friends with them, but they have a nice attitude to us!

(IV) So, the people you have met, and the people who is helping you, has a nice attitude towards both of you?

(W36) Yes, they have!

(W28) Yes, they have!

(IV) The last question, what was like the biggest difference between Norway and you home cities?

(W36): Before, we lived in these big cities with so many people! But here in Grimstad, there are not many people at all!

(W28) Yes, and a big different is that it is so hard to make friends here. In Ukraine I make friends easy, but here is it very difficult. All in all, the biggest difference: The cities, and the people. To make friends and talk to people.

(W36) We have so much energy in Ukraine, and in Norway you have lover energy.

Vedlegg 3:

IV= intervjuer

R16= jente, 16 år.

Do Ukrainian refugees in Norway see Norway as a waiting place or do they want to start a new life here?

1. Why Norway?
2. Do you feel like you were taken good care of when you first came here?
3. Do you feel that you have become or are about to become a part of Norwegian society, or are you longing for the life before the war, and want to go back as soon as possible?
4. Are you included in everyday activities and get to know neighbors, people around your age or do you feel that it is just the state/municipality that takes responsibility for you?
5. Do you feel that Norwegians "feel sorry for" you, or do you feel that Norwegians really wants to get to know you?

IV: So, do you and your mum want to just wait here in Norway until you can go back to Ukraine, or do you want to start a new life here? That is the headline, and we are going to ask some underquestions. Now you know what our headline is. Do you have some thoughts about that?

R(16): Yeah, but I will talk about myself. I don't think I want to go back, because yeah of course I love the people and the places and stuff because it was my childhood, but anyway yeah I think it is quite good in Norway and I think I would like to study here in general. I don't know what is going to happen after, but yeah, no I think I am going to study here and the next ten years I will be here.

IV: Do you think your mum has the same plan and thoughts like you, to stay in Norway, or do you think she maybe want to go back while you stay.

R(16): Hmm... I think as long as I want to stay here, she would like to stay here, because yeah, I don't have like any siblings and stuff in Ukraine so there is nothing that holds us back. I think she want to stay here if I am here.

IV: But if you had like much family like sibling in Ukraine, and they were in Ukraine, do you think you would go back to Ukraine? Because the other refugees we have talked to said they want to go back because of family.

R(16): Yeah I get what you mean. You know, I think we are adult? People and everyone choose their own way to go. Yeah, so if I were to have siblings in Ukraine or something like that I think would talk with them I and I would listen to them what they have decided, if they would like to move to Norway to that would be really, really good, but I want to be here. Like we could like see each other and I would travel there and back to Norway, I don't think that I would like choose to stay just because of family and stuff.

IV: What makes you want to stay in Norway?

R(16): I don't want to talk about what everything will be in the future, because I don't know, but the point I think to study here.

IV: So, you think the studying opportunities is better here than I Ukraine?

R(16): Yeah, I think it is maybe better, I can see that it is easier, but for me it is harder because I don't know the language good and stuff. But I don't know, maybe it is better.

IV: When you are here, do you wish to be a part of the society? Is it easy for you to be a part of the society, to get Norwegian friends?

R(16): It was never a problem for me to get friends. But I think the right person will find you anyway.

IV: The last refugee we talked to said that Norwegians are closed and sometimes hard to talk to and get onto them.

R(16): Yeah, that's true, I agree with that because like its really different from Ukrainians because here in Norway all of the people have like a circle they don't want new people in. Maybe it is the same in Ukraine sometimes but its more open because we don't have the social distance you have here.

IV: Ukrainian people are more extroverted?

R(16): Yeah.

IV: What is the biggest difference coming from Ukraine to Norway? Like your life before the war and then after.

R(16): You mean with me.

IV: Yeah, like your life. They are both European countries, but differences in the cultures and stuff.

R(16): As I said the Norwegians are closed, that's the biggest difference. Also that you guys always eat sandwiches. I just can't understand that. In Ukraine we eat breakfast, lunch and dinner but here you just eat sandwiches. I am like, uhh okey, hahaha.'

IV: hahah. Yeah, we eat bread almost every meal. In your life now, versus in Ukraine, what has changed the most?

R(16): I have got to know more people, I know more about different counties and different cultures, and of course improved my English because it was not very good in Ukraine. As long as we were learning from the first grade, but anyway I did not have a chance to improve my speaking skills. I do know actually what I am supposed to say, but yeah. I think just friends and culture and language and yeah.

IV: So, do you think like it is positive with the friends situation?

R(16): Yeah.

IV: So, you have better friends here?

R(16): I can say I have better friends here than in Ukraine or something like that, but maybe it gets easier for me to like this kind of situation when you do not know language, you need to with this people and communicate and talk its I think that is what I learned since I was in Norway.

IV: Norway present themselves to be very welcoming with refugees and stuff, and do you feel like that is true? Do you feel like you were taken good care of when you came here?

R(16): Yeah. You know I can talk about the all Norwegians are rude or all of them are really nice. I think it depends on the people you meet. Some people are really open and they mean it and some people are like “YEeeeeah oookeeey” but they think about different things but I think its is like that everywhere.

IV: So, it depends on people you meet. Some people are verey open persons and mean it, other persons can like seem open.

R(16): Mhm.

IV: But are a bit fake? Did you mean that some people can seem to be open?

R(16): Yeh, and then they seem to be open, but they are fake. But like I said I think it depends on person, its not like your Norwegian and your all like that.

IV: Do you like feel that the people you met when you first came to Norway, like they were open and honest about it or did you not feel like that?

R(16): I think we just was lucky cause we were living with a family for two months before we got our own apartment. This people are really really nice and we still talk to them.

IV: So you are friends?

R(16): Yeah, yeah.

IV: That is so lovely.

R(16): I just was lucky cause we have stories from our Ukrainian friends that not were like that. (?)

IV: Also, when you first came here and got friends, do you feel like people were nice to you because they felt like empathy and felt sorry for you, or do you think it was more like they genuinely liked you, and wanted to be friends because you are you.

R(16): yeah, I understand what you mean. I don't really think about, cause if I think about it I will think about it all the time. Then I cant talk to them and stuff because I will only think about it, you know?

IV: Yeah. The most important is that you feel like the people you have met is like honest people, like is welcoming and open.

R(16): Yeah mostly.

IV: Have you met someone that is not so welcoming and more closed?

R(16): Yeah yeah.

IV: Where have you met them?

R(16): I think it was not only in school and stuff, it was like just people when we first come to Norway like that, but we recognize after, but some people in school but like I don't really care about it really.

IV: You are not in a regular, class, but have you got to know the people that are in the regular class? Did you feel they were welcoming?

R(16): Yeah.

IV: Are you happy in Norway?

R(16): Yeah.

IV: Good. I think it is lovely to hear that you feel like Norway is a good place.

R(16): Yeah. I think it is just because we was lucky to came here and meet the right people and yeah.

IV: So you were lucky with the people you met when you first came, they really meant a lot for your happiness?

R(16): Yes.

IV: So, in total, you want to stay in Norway?

R(16): Yes, maybe I don't know. Maybe I will get married and stay here. But the point now is to study here.

IV: I understand. So you want to study here and then you will see after?

R(16): yes, I will see after. Obviously if I want to study here I will get a lot of friends, a lot of people I know, a lot of places, works and blablabla.

IV: And then you will be like a part of the society.

R(16): Yeah so I don't think I want to go back to Ukraine, but I don't know.

IV: The other refugees that we talked to said the same, its really hard to see in the future right now because everything is new to you.

R(16): Mhm.

IV: And you do not have anything specific pulling you back to Ukraine, so then you can start like a new life here.

R(16): yeah, like that.

IV: I understand. That is very good. Thank you,

R(16): Yeah? That's all?

IV: Yes, that's all.

Oppgave/Grupp e	Ukrainske flyktninger i Agder (Anne og Amalie)
Innledning	Ryddig og god og reflektert innledning, og fint at dere får vist til aktuelle kilder. Konkrete og gode hypoteser. Kanskje lurt å framheve problemstillingen?
Teori	Her får dere pekt på viktige begreper og fint at dere har funnet fram til tidligere forskning. Finnes det også annen teori dere kunne brukt som kan være med å belyse svaret deres i analysen/drøftingen?
Metode	Nøyaktig og godt skrevet omkring kvalitativ metode. Det kan være fint å si litt mer om kvantitativ og fordeler og ulemper med denne. F.eks si noe om generalisering og representativt utvalg.
Data	Vis til vedlegg når dere henviser til intervjuene, slik at det er lettere å finne fram til dem
Drøfting	Her får dere fram mye god drøfting. Ser at dere bruker ting i drøftingen som kanskje hadde passet å ta med inn i teorikapitlet? Eks om kultur, sosialisering, ev. behovspyramiden etc Konklusjonen deres er vel egentlig i del av drøftingen
Feilkilder	Kanskje er det fint å ha med noe om feilkilder og ta inn begreper som validitet og reliabilitet
Konklusjon	Avslutning: Grei avslutning Vi burde flytte noe av konklusjonen til drøftingen og resten til avslutningen.
Helhetsinntrykk og kilder	Det er lett å lese oppgaven og den har en god struktur. Bra at dere har med kilder underveis og på slutten av oppgaven. Læreboka skal henvises med forfatter underveis i oppgaven. Hvor er vedleggene? Det som er selve dokumentasjonen deres? Godt jobbet!
Måloppnåelse	OM